

ЧАСТИНА П'ЯТА
КРАСА ПРИРОДИ ТА ПОЕЗІЯ СЕРЦЯ

РОЗДІЛ 1

**УКРАЇНСЬКІ ПЕЙЗАЖІ В НІМЕЦЬКОМОВНІЙ
ПОЕЗІЇ БУКОВИНИ**

Вивчаючи цю тему, ви дізнаєтеся:

- ◆ як виникла німецькомовна поезія на Буковині;
- ◆ які українські пейзажі створювали буковинські німецькомовні поети.

Пригадайте історичні обставини, за яких виникла та розвивалася німецькомовна поезія на Буковині.

Місто Чернівці.
Листівка початку ХХ ст.

Йона ҐРУБЕР

Це одна з яскравих постатей німецькомовної поезії Буковини.

Йона Ґрубер народився в сім'ї приватного вчителя 7 березня 1908 р. неподалік Чернівців, коли місто входило до складу Австро-Угорщини. Навчався поет на рідній Буковині, а також в Австрії та Польщі. У 1938 р. він закінчив Краківський університет. У Польщі вийшли друком його перша поетична збірка «Геть з міста» і повість «Візник».

Йона Ґрубер
(1908–1980)

Йона ГРУБЕР

Йона Грубер відомий передусім як перекладач книжок українських авторів німецькою мовою. У його перекладацькому доробку є твори Тараса Шевченка й Лесі Українки, Івана Франка й Михайла Коцюбинського. Крім того, Й. Грубер був знавцем і поціновувачем українського казкового фольклору. Він переклав німецькою найпопулярніші збірки усної народної творчості: «Українські народні казки» (1975 р.) та «Летючий корабель» (1981 р.).

Й. Грубер створював і власні поетичні твори. У його поезіях, написаних німецькою мовою, замальовки буковинської природи сповнені яскравих фольклорних елементів, які надають звичайним природним образам казкових барв.

МІСЯЦЬ

Місяць – мов срібна чаша
На грані ночі й дня.
Колись її забули,
Мов глиняне горня.

Вона пірнала глибоко
Й черпає, мов рука.
Мандруючи по колу,
Зі спраглих вуст шука.

Переклад *П. Рихла*

Йона ГРУБЕР

МІСЯЦЬ

Літературний практикум

- Які образи підкреслюють красу нічної природи?
- Що спільного між Ґруберівською картиною природи та народними казками або піснями?
- Розкрийте художні порівняння, використані в перекладі.
- ***Пофантазуйте!***
Придумайте власні порівняння для місяця.

Асоціація – зв'язок між уявленнями, за якого одне уявлення у свідомості людини викликає інші, які зумовлюються або подібністю (*сніг – цукор*), або контрастом (*гіркий – солодкий*), або суміжністю (*літо – спека*). Асоціації можуть виникати як у часі (*весна – цвітіння*), так і в просторі (*поле – жито*).

Асоціації у поезії Й. Грубера.

Читаючи переклад вірша Й. Грубера, знайдіть у ньому образи, створені за допомогою асоціацій, та доведіть, що цю поезію можна назвати асоціативною.

Йона ГРУБЕР

МІСЯЦЬ

Літературний практикум

Із чим асоціюються у вас космічні поняття Сонце,
Чумацький Шлях, Земля, супутник?

Чим можна пояснити такі асоціації?

Чи могли б вони лягти в основу поетичного твору?

Якщо так, спробуйте створити такий асоціативний вірш.

Йона ГРУБЕР

МІСЯЦЬ

Літературний практикум

Порівняйте прочитану пейзажну поезію (вірші «Український степ» А. Маргул-Шпербера та «Місяць» Й. Грубера). Спостереження занотуйте в таблиці.

	«Український степ» А. Маргул-Шпербер	«Місяць» Й. Грубер
Тема		
Основна думка		
Які почуття викликає?		
Який настрій створює?		
Центральний поетичний образ		
Зв'язок з історією, міфологією		

Йона ГРУБЕР

МІСЯЦЬ

Мистецьке відлуння

Місячний пейзаж – один з найпопулярніших мотивів європейського живопису.

Нідерландський художник **Вінсент Ван Гог** у картині «Зоряна ніч» зобразив місячне нічне небо в усій величі та незабгненності Всесвіту. Півмісяць пульсує у верхньому правому кутку картини, випромінюючи стільки світла, що здається більше схожим на сонце. Хвиля невідомого світла прокочується над горизонтом у блакитній крутій спіралі, що асоціюється з Галактикою.

Ван Гог. Зоряна ніч. 1889 р.

Йона ГРУБЕР

МІСЯЦЬ

Мистецьке відлуння

Джон Грімшоу – видатний англійський художник, відомий своїми зображеннями нічного міста та місячних пейзажів. Він малював вулиці міст, види доків Лондона, Ліверпуля, Глазго в місячному світлі. Картина Дж. Грімшоу «Стара садиба в місячному світлі» вирізняється увагою до деталей, точним відтворенням кольорів, майже фотореалістичною чіткістю.

*Джон Грімшоу. Стара садиба
в місячному світлі. 1882 р.*

Йона ГРУБЕР

МІСЯЦЬ

Мистецьке відлуння

Розгляньте репродукції місячних живописних пейзажів. Порівняйте картини [Ван Гога](#) та [Дж. Грімшоу](#) за такими критеріями: тема, основна думка, кольори, реалістичність зображення. Знайдіть схожі мотиви у вірші Й. Грубера.

Мандруємо інтернетом.

Скориставшись інтернет-джерелами, знайдіть інші живописні твори на місячну тематику, створіть власну «Художню місячну галерею».

Йона ГРУБЕР

МІСЯЦЬ

Мистецьке відлуння

Образ місяця надихав і надихає не лише художників, але й композиторів. Світову славу здобула «Місячна соната» німецького композитора Людвіга ван Бетховена.

Цікаво, що спочатку цей пронизливий ліричний твір був скромно позначений як *Соната № 14 до-дієз мінор*. Лише через майже 30 років німецький поет Людвіг Рельштаб порівняв її першу частину з місячною прогулянкою озером. Отже, тепер ми знаємо цей музичний шедевр як «Місячну сонату».

Прослухайте першу частину «Місячної сонати» Л. ван Бетховена. Яким ви уявляєте нічний пейзаж, що його навіює цей твір?

- ❖ Пояснюю значення термінів «пейзаж», «асоціація», використовую їх у переказах.
- ❖ Виразно читаю вірші А. Маргул-Шпербера, Й. Грубера.
- ❖ Розповідаю, чому буковинська німецькомовна поезія є перлиною світової літератури.
- ❖ Виявляю засоби художньої виразності в пейзажних віршах і пояснюю їх значення.
- ❖ Порівнюю картини природи у прочитаних віршах та інших творах мистецтва.

Самостійно, впевнено,
легко

Самостійно, після
додаткового роз'яснення

З допомогою
інших